

Õiguskantsler

Teie 26.09.2015 nr

Meie 05.11.2015 nr 6-1/151313/1504905

Õiguste rikkumine Tartu Vanglas

Lugupeetud [ ]

Pöördusite õiguskantsleri poole 26.09.2015 avaldusega, milles tõite esile mitmeid väidetavaid õiguste rikkumisi Tartu Vanglas.

1. 2015. aasta alguses saadeti Teile Teie sõnul värvilist paberit, mille vanglateenistuse ametnikud ära võtsid. Esitasite vaide, mille võtsite hiljem tagasi. Teie avaldusest ei nähtu konkreetset kaebust või soovi õiguskantslerile ning seetõttu võtan Teie edastatud info teadmiseks ning soovitan Teile arvates tõsiste kaebuste korral oodata vanglateenistuse hinnangut (vaideotsuse näol) vaides väidetud rikkumistele.

Õiguskantsleri seaduse (ÕKS) § 25 lg 3 punkti 4 kohaselt võib õiguskantsler jätta avalduse läbi vaatamata, kui isikul on võimalus esitada vaide või kasutada muid õiguskaitsevahendeid või kui isik jättis sellise võimaluse kasutamata. Teie jätsite värvilist paberit puudutava vaidemenetluse omal soovil lõpuni läbimata ning seetõttu ei ole põhjendatud samas küsimuses menetlust alustada.

2. Te ei ole rahul Tartu Vangla kambri nr 1166 tingimustega. Kinnitasite, et esitasite Tartu Vanglale vaide, kuid võtsite selle hiljem tagasi. Ka ses küsimuses jätan eelmises punktis toodud põhjendustel ja ÕKS § 25 lg 3 punktist 4 juhindudes Teie kaebuse menetluse võtmata.

3. Kirjeldasite olukorda, mil Teile jäi segaseks konkreetse raamatu kuulumine erootiliste ja pornograafiliste toeste nimekirja. Olete viidanud, et tegite päringu Kultuuriministeeriumile. Tõenäoliselt ongi Kultuuriministeerium kohane organ, mis oskab neile küsimustele vastuseid anda.

Õiguskantsler vanglas keelatud raamatute nimekirja ei koosta ning kuna Teie avaldusest ei selgu ka konkreetset toimunud õiguste rikkumist, siis ma menetlust antud küsimuses lähtudes ÕKS § 25 lg 3 p 2 ei algata.

4. Väitsite, et Teilt võeti ära kirjaga saadetud pildid, mis vanglateenistuse hinnangul olid erootilise või pornograafilise sisuga. Esitasite seepeale kahjunõude ning soovite õiguskantsleri hinnangut sellele, kas riigivastutuse seaduse (RVastS) § 9 lg 1 on põhiseaduspärane.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Tartu Halduskohtu 27.10.2015 määrusest nr 3-15-2253 nähtub, et fotode äravõtmise osas käimas kohtumenetlus ning õiguskantsler samas küsimuses seisukohta kujundada ei saa.¹

Lisaks olete oma avalduses tõstatanud küsimuse läbiotsimise kohta koostatud akti vaidlustamisest. Vanglateenistusest saadud informatsioonist selgus, et Te esitasite Tartu Vanglale akti kohta vaide, kuid võtsite selle 09.10.2015 tagasi ja vangla oma seisukohta ei kujundanud. Taas jääb arusaamatuks, miks Te esitatud vaide tagasi võtsite, kui vaide põhjuseks olev probleem tundub Teile sedavõrd oluline. Samas on näha, et esemete äravõtmist on Teil õnnestunud kohtumenetluses vaidlustada ja seetõttu õiguskantsleri seisukoha kujundamine läbiotsimise akti vaidlustamise võimaluste osas vajalik ei ole.

Mõistan Teie pöördumist selliselt, et Teie hinnangul ei ole RVastS § 9 lg 1 kooskõlas põhiseadusega, kuna ei võimalda nõuda Tartu Vanglalt mittevaralise kahju hüvitamist, mis Teile tekitati emotsionaalset väärtust omavate piltide (fotode) hävitamisega.

Kahju on ühe isiku õigushüve vähenemine teise isiku teo tulemusena. Säärane hüve võib olla elu, tervis, kehaline puutumus, au, väärikus, privaatsus, elukeskkond, vara jne. Mittevaralise kahju kontekstis on RVastS § 9 lõikes 1 aga nimetatud ära ammendavalt kõnealuse normi alla mahtuvad kaitstavad õigushüved. Normiga on kaetud väärikuse alandamine, mis võib juhtuda, kui kinnipeetav peab vanglas taluma teatud liiki üleelamisi. Olete oma avalduses märkinud, et vangla liigitas piltide hävitamisega seonduva kahju võimaliku väärikuse alandamise alla. Sellest tingituna võib tõdeda, et vanglateenistuse praktika kohaselt saab siiski RVastS § 9 lõike 1 alusel isik kahjunõuet taolises olukorras esitada. Lisaks ei ole välistatud, et teatud juhtudel võib piltide hävitamine tuua kaasa eraelu puutumatus rikkumise, mis on samuti RVastS § 9 lõikes 1 nimetatud. Kuna RVastS § 9 lg 1 võimaldab mittevaralise kahju hüvitamise nõudmist, siis ei ole võimalik väita, et kõnealune norm oleks Teie viidatud osas ja põhjustel põhiseadusega vastuolus.

5. Te ei ole rahul vangistusseaduse § 69 alusel kohaldatud piirangutega ning leiate, et aluspesu ja voodipesu kasutamise keelamisega on rikutud Teie õigusi. Ses küsimuses on õiguskantsler seisukoha kujundanud ning ei pea vajalikuks uut menetlust alustada.²

6. Teile ei ole Teie sõnul Tartu Vanglas võimaldatud kaebuste kirjutamiseks paberit.

Tartu Vanglast kinnitati, et Teile on vangla kulul kirjapaberit võimaldatud, kuid kahjuks ei ole vanglal detailset teavet selle kohta, millal ja mitu lehte on Teile antud, kuna seda infot ei talletata. Vanglateenistus kinnitas, et kindlasti kõigile neile kinni peetavatele isikutele, kellel endal vahendeid kirjapaberi soetamiseks ei ole, paber väljastatakse.

Tartu Vangla direktori 11.02.2013 käskkirjaga nr 1-1/27 kinnitatud „Tartu Vangla kodukorra“ punktist 15.1.12 ei tulene, et kõigile kinni peetavatele isikutele peab vanglateenistus kirjapaberit väljastama, vaid siiski üksnes neile, kellel endal paberi soetamiseks vahendeid ei ole. Teile aga on vanglateenistuse kinnitusel kirjapaberit võimaldatud ning puudub põhjus selles väites kahelda. Seetõttu ses küsimuses Teie õiguste rikkumist tuvastada ei saa.

7. Olete oma pöördumises esitanud küsimusi avaliku teabe seaduse erinevate normide tõlgenduste ja digitaalallkirja kinnituslehe kohta. Teile on varasemalt selgitanud, et taoliste

---

¹ ÕKS § 25 lg 2 sätestab, et avaldusealuses asjas ei tohi olla jõustunud kohtuotsust, süüteo menetlust või kohtumenetlust lõpetavat määrust või kohtuvälise menetleja otsust väärtemenetluses ega samaaegselt toimuda kohtumenetlust, süüteo menetlust või kohtueelset kohustuslikku kaebemenetlust.

² Õiguskantsleri 25.09.2015 kiri nr 7-4/150646/1504109.

abstraktsete selgituste küsimine on sisult õigusabi palumine, mida õiguskantsler aga ei anna.³ Seetõttu jätan Teie avalduse antud küsimustes läbi vaatamata.

8. Olete tõstatanud küsimusi seoses vanglavälise suhtlemisega ja pakkunud ka mõningaid lahendusi, mis Teie meelest soodustaks perekondlike suhete säilimist. Õiguskantsleri pädevuses ei ole vangistusõiguse-alane õigusloome ja vastavate ettepanekutega oleks mõttekam pöörduda eeskätt Justiitsministeeriumi poole, mille üheks ülesandeks on ka vangistusõiguse alase õigusloome ettevalmistamine.

9. Väitsite, et Teile ei tagata piisavalt sagedasti Tartu Vanglas juuksuriteenust. Õiguskantsler on sel teemal seisukoha kujundanud ning ei ole vajalik seda siinkohal korrata.⁴ Lisaks olete Te samas küsimuses pöördunud kohtusse ning Tartu Halduskohtu 12.10.2015 määrusest nr 3-15-2278 nähtub, et kohus on Teie kaebuse ka menetlusse võtnud. Jätan ÕKS § 25 lõike 2 alusel Teie avalduse juuksuriteenuse võimaldamise osas menetlusse võtmata.

10. Olete oma sõnul esitanud vanglateenistusele taotluse, milles soovisite asuda vanglas omandama haridust. Teie avaldusele lisatud materjalidest selgus, et Teie taotlust ei rahuldatud, kuna Teie suhtes on rakendatud täiendavaid julgeolekuabinõusid ning seetõttu ei saa Te realselt õppetöös osaleda.⁵

Parim lahendus Teie tõstatatud probleemile on täiendavate julgeolekuabinõude kohaldamise lõpetamine. Täiendavaid julgeolekuabinõusid rakendab vanglateenistus kuni vastava põhjuse äralangemiseni. Seega tuleb Teil oma käitumist vanglas sel määral muuta, et vanglateenistusel kaoks põhjus täiendavate julgeolekuabinõude kohaldamiseks või saavutada vastavate haldusotsuste muutmine nt vaidemenetluses. Vanglateenistus hindab regulaarselt julgeolekuabinõude kohaldamise jätkamist konkreetse kinni peetava isiku suhtes ning võtab vastu otsuse meetmete kohaldamise jätkamise või lõpetamise kohta. Meetmete kohaldamise jätkamise otsuse vaidlustamine võib Teile tuua soovitud tulemuse.

11. Teie hinnangul on vanglateenistus mitmel erineval juhul valetanud. Soovite teada, millise organi poole oma õiguste kaitseks taolises olukorras pöörduda.

Kinni peetaval isikul on kõige kohasem kasutada oma õiguste esmaseks kaitseks vaidemenetlust. Teie kirjeldatud n-õ sõna-sõna vastu situatsioonid on tõepoolest keerukalt tõendatavad igasuguses kaebeprotsessis. Olen Teie avalduste tõttu sama küsimust ka varem käsitletud ja ei pea vajalikuks täiendavaid selgitusi jagada.⁶

12. Tõite esile olukorra, kus olete soovinud helistada Õiguskantsleri Kantseleisse ning Teie taotlus on küll vanglateenistuse poolt rahuldatud, kuid realselt ei ole Te vanglateenistuse töökoormuse tõttu helistada saanud. Lisaks olete telefoni kasutamisega seonduvalt väitnud, et Te ei ole saanud piisavalt kõneleda oma esindajaga.

Taolistes olukordades on Teil mõistlik kasutada vaidemenetlust oma õiguste kaitseks. Õiguskantsler on oma seisukoha telefoni kasutamise kohta Tartu Vanglale esitanud.⁷ Lisaks on

---

³ Samas.

⁴ Õiguskantsleri 16.07.2012 kiri nr 7-4/120512/1203375.

⁵ Tartu Vangla 08.09.2015 kiri nr 2-3/3349-2.

⁶ Vt õiguskantsleri 25.09.2015 nr 7-4/150646/1504109.

⁷ Õiguskantsleri 08.04.2015 kiri nr 7-4/141355/1501538.

Teil konkreetselt õiguskantsleri poole pöördumiseks asjakohasem telefonikõnele eelistada kirjaliku kaebuse saatmist.

Lugupidamisega

Ülle Madise

Lisa: avaldusele lisatud materjalid (6-1 lehel)